

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla):** Bir ekonomide belirli bir dönemde,
 - i. gerçekleşen tüm nihai mal ve hizmet üretiminin toplam değerini ölçer.
 - ii. gerçekleşen tüm nihai mal ve hizmet üretimini satın almak için yapılan toplam harcama değerini ölçer.
 - iii. tüm üretim faktörlerinin elde ettikleri toplam geliri ölçer.
- **TOPLAM ÜRETİM=TOPLAM HARCAMA=TOPLAM GELİR**
 - Dönem: Ölçme dönemi olarak genellikle üç aylık dönemler (çeyreklik), kıyaslama için de bir yıllık dönemler kullanılır.
 - **GSMH (Gayrisafi Milli Hasıla)=** GSYH - Yabancı Ülke Vatandaşlarının Ülkedeki Üretime Katkısı + Ülke Vatandaşlarının Yabancı Ülkelerdeki Üretime Katkıları.
 - $GSMH = GSYH + \text{net dış âlem faktör gelirleri}$.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**
 1. **Üretim Yaklaşımı**
 2. **Harcama Yaklaşımı**
 3. **Gelir Yaklaşımı**
- **Değişim Denklemi Yaklaşımı (Irwing Fisher'in Para Miktarı Kuramı)**

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Üretim Yaklaşımı:

$$GSYH=Y=A_p+I_p+S_p+O$$

A_p : Tarım sektöründe bir yıl içinde üretilen değerlerin piyasa fiyatı cinsinden toplamıdır.

I_p : Sanayi sektöründe bir yıl içinde üretilen değerlerin piyasa fiyatı cinsinden toplamıdır.

S_p : Hizmetler sektöründe bir yıl içinde üretilen değerlerin piyasa fiyatı cinsinden toplamıdır.

O: Diğer=Vergiler-Sübvansiyonlar.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Üretim Yaklaşımı:

Türkiye'de 2015 yılı itibarıyla

A_p : 161 milyar TL

I_p : 652 milyar TL

S_p : 1.247 milyar TL

O : 278 milyar TL

olduğundan $GSYH=Y=A_p+I_p+S_p+O=2.338$ milyar TL (ya da 2 trilyon 338 milyar TL) olarak hesaplanır.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Harcama Yaklaşımı:

$$GSYH=Y=C+I+G+(X-M)$$

C: Bir ekonomide bir yıl içinde yapılan toplam tüketim harcamaları.

I: Bir ekonomide bir yıl içinde yapılan toplam yatırım harcamaları.

G: Bir ekonomide bir yıl içinde yapılan toplam hükümet alımları.

X-M: Bir ekonomide bir yıl içinde yapılan toplam Net İhracat (İhracat-İthalat)

**Not 1: GS kamunun toplam tüketim, yatırım ve transfer harcamalarından oluşur dolayısıyla $GS=G_c + G_I + G_T$. Hükümet alımları olan G ise kamu harcamalarının sadece bir bölümü olan G_c 'ye eşittir.*

**Not 2: Türkiye'de I hem özel kesim yatırımlarını hem de kamu yatırımlarını (G_I) kapsar.*

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Harcama Yaklaşımı:

Türkiye’de 2015 yılı itibarıyla

C: 1.412 milyar TL

I: 663 milyar TL

G: 325 milyar TL

X-M: 545 milyar TL – 607 milyar TL = -62 milyar TL (Dış Ticaret Açığı).

olduğundan $GSYH=Y=C+I+G+(X-M)=2.338$ milyar TL olarak hesaplanır.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Gelir Yaklaşımı:

Üretim faktörlerinin aldıkları gelir toplamıdır (+diğer).

$$GSYH=w+i+r+p+o$$

w: ücret (emeğin geliri)

i: faiz (sermayenin geliri)

r: rant (doğal kaynakların kira geliri, örneğin toprak)

p: kâr (girişimcinin geliri)

o=amortismanlar+dolaylı vergiler-sübvansiyon

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**
- **Değişim Denklemi Yaklaşımı (Irwing Fisher'in Para Miktarı Kuramı)**

$$MV=PQ$$

M: Bir ekonomide bir yıl içindeki nominal para arzı.

V: Bir ekonomide bir yıl içindeki paranın dolanım hızı (paranın dolanım hızı, piyasadaki para miktarının ekonomide üretilen toplam mal ve hizmetleri satın almak için yıllık bazda ortalama olarak kaç defa el değiştirdiğini gösterir).

Q: Bir ekonomide bir yıl içinde üretilen mal ve hizmet miktarı.

P: Bir ekonomide bir yıl içinde üretilen mal ve hizmetlerin piyasa fiyatı.

$PQ=Y=GSYH$ olduğundan

$MV=Y=GSYH$. (Dolayısıyla M ve V bilinirse GSYH kolaylıkla hesaplanır).

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- **GSYH (Gayrisafi Yurt İçi Hasıla) Hesaplama Şekilleri:**

Değişim Denklemi Yaklaşımı (Irwing Fisher'in Para Miktarı Kuramı)

Türkiye'de 2015 yılı itibarıyla

M: 1.196 milyar TL

V: Türkiye'de V'yi direkt ölçen bir yöntem kullanılmamaktadır.

Fakat $Y=GSYH=2.338$ milyar TL olduğundan ve

$MV=Y=GSYH$ denkleminde

$1.196V=2.338$ elde edilir ve burada Türkiye'de 2015 yılı için paranın dolanım hızı olan $V=1,954$ olarak bulunur.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

EKONOMİNİN PARASAL VE REEL DENGESİ:

- Bu iki denge birlikte ele alınmalıdır çünkü parasal değişkenlerde ortaya çıkan değişimler tıpkı reel değişkenlerde görülen değişimler gibi mal ve hizmet talebini etkiler.
- Örneğin faiz oranında bir artış tüketimi azaltabilir ve tasarrufu artırabilir.

1. $MV=Y$

2. $Y=C+I+G+(X-M)$

Denklemlerinden

$MV=C+I+G+(X-M)$ elde edilir.

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

Nominal ve Reel GSYH

- Ekonomide toplam N tane mal üretilsin ($i=1,2,\dots,N$) ve i : herhangi bir mal.
- T : cari yıl (içinde bulunulan yıl) ve TE : temel alınan yıl.
- Y_t = t dönemindeki GSYH ve RY_t : t dönemindeki reel GSYH.
- p_{it} = i . malın t dönemindeki fiyatı.
- q_{it} = i . malın t dönemindeki üretim miktarı.

t döneminde Nominal GSYH (cari fiyatlarla yani t yılı fiyatlarıyla hesaplanır):

$$Y_t = \sum_{i=1}^N p_{it} q_{it} = p_{1t} q_{1t} + p_{2t} q_{2t} + \dots + p_{it} q_{it} + \dots + p_{Nt} q_{Nt}.$$

t döneminde Reel GSYH (temel yılın fiyatlarıyla hesaplanır):

$$RY_t = \sum_{i=1}^N p_{iTE} q_{it} = p_{1TE} q_{1t} + p_{2TE} q_{2t} + \dots + p_{iTE} q_{it} + \dots + p_{NTE} q_{Nt}.$$

1. GSYH: GAYRİSAFİ YURT İÇİ HASILA

- Büyüme hesaplamalarında **üretim miktarındaki artışı ifade etmek (yani fiyat artışı etkilerinden arındırmak) için reel GSYH** kullanılır.
- GSYH şu kadar büyüdü ya da küçüldü derken kastedilen reel GSYH'dır.
- **$Büyüme_t = (GSYH_t - GSYH_{t-1}) / GSYH_{t-1}$**
- t döneminde reel GSYH=500 ve bir önceki dönemde yani t-1'de gerçekleşen reel GSYH=470 birim ise t dönemindeki büyüme $(500-470)/470=0,064$ yani (100 ile çarparsak) %6,4'dür.

